

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 93/2021-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátmi JUDr. Martinom Bartkom a JUDr. Silviou Bartkovou, advokátska kancelária, Piaristická 6667, Trenčín, proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19CoP/22/2019 z 3. júla 2019 takto

rozhodol:

1. Rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19CoP/22/2019 z 3. júla 2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19CoP/22/2019 z 3. júla 2019 **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Trenčíne **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **680,72 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 93/2021 zo 4. februára 2021 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 18. februára 2020 v rozsahu, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozsudkom krajského súdu. Tiež navrhuje priznať náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že manželstvo s otcom maloletej dcéry [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletá“), bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Trenčín č. k. 34P/106/2016 z 21. apríla 2017, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 21. júna 2017. Maloletá bola týmto rozhodnutím zverená do osobnej starostlivosti matky a otec zamestnaný ako letec leteckej spoločnosti [REDAKOVANÉ] sa zaviazal prispievať na jej výživu sumou 3 000 eur mesačne, pričom suma 2 000 eur bola určená na bežné výživné a suma 1 000 eur na osobitný účet maloletej na tvorbu úspor.

3. Otec maloletej dcéry podal na Okresnom súde Partizánske 31. januára 2018 návrh na zníženie výživného s odôvodnením podstatného zníženia príjmu po zmene jeho pracovného zaradenia z letca na letiskového manažéra (z 8 000 eur na 1 864,48 eur mesačne). Okresný súd z dôvodu zmeny pomerov (zásadné zníženie príjmu otca) zmenil rozsudok Okresného súdu Trenčín č. k. 34P/106/2016 z 21. apríla 2017 vo výroku o výživnom tak, že znížil vyživovaciu povinnosť otca na maloletú dcéru zo sumy 3 000 eur mesačne na sumu 500 eur účinnosťou od 1. augusta 2018. Krajský súd na odvolanie matky zmenil rozsudok okresného súdu a od 1. augusta 2018 znížil vyživovaciu povinnosť otca na maloletú dcéru zo sumy 3 000 eur mesačne na sumu 300 eur mesačne. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky podané podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku odmietol. Toto uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľke doručené 10. januára 2020.

4. Sťažovateľka namieta arbitrárnosť postupu súdov, porušenie vyšetrovacej zásady, nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí, nevykonanie navrhnutého dokazovania. Vytkla neprimerané zníženie výživného súdom, ktorý sa uspokojil s falšovanými predloženými príjmovými podkladmi zo strany otca a odignoroval preverenie príjmových pomerov otca priamo od jeho zamestnávateľa.

5. Sťažovateľka ďalej uviedla, že *„súd I. inštancie nevyzval otca ani na predloženie aktuálnej pracovnej zmluvy u svojho zamestnávateľa, kedy otec na pojednávaní dňa 10.02.2019 uviedol, až na opakované otázky právnej zástupkyne matky, že pracovná zmluva, ktorú predložil súdu I. inštancie, je neplatná, má novú pracovnú zmluvu a nevidí dôvod, prečo by ju mal súdu predkladať“*. Namietané vady postupu všeobecných súdov považuje sťažovateľka za ústavne neudržateľné.

II.

6. Krajský súd vo svojom vyjadrení uviedol, že *„ponecháva posúdenie ochrany ústavnosti pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľky vo veci namietaného porušenia základného práva“* na ústavný súd. Sudcovia senátu 19CoP k ústavnej sťažnosti uviedli, že sťažovateľka nekonkretizovala dôvody, v ktorých by mala spočívať vnútorná rozpornosť napadnutého rozsudku. Ďalej uviedli, že v konaní bolo preukázané, že pokles príjmov nastal v dôsledku organizačných zmien u zamestnávateľa otca. V závere konštatovali, že nebolo v snahe otca vzdať sa dobre plateného zamestnania.

7. Sťažovateľka vo svojom ďalšom podaní uviedla, že v konaní v prvom rade namietala, že predložené listinné dôkazy považuje za falzifikáty, a to z dôvodu, že sú vyrobené otcom maloletej, a nie jeho zamestnávateľom. Sťažovateľka k dofinancovaniu leteckého výcviku otca uviedla, že ten sa týkal kapitánskeho kurzu, ktorý sa neplatí. Uvedený kurz absolvujú piloti v rámci

možného povýšenia vo firme. Sťažovateľka uviedla, že otec si nepotreboval dofinancovať žiadny letecký výcvik, chcel si zvýšiť svoju kvalifikáciu a kariérne rásť, a preto sa pripravoval na kapitánske skúšky. Tiež uviedla, že advokát otca maloletej sa na pojednávaní preriekol, že otec „stále lieta“ v spoločnosti [REDACTED]

III.

8. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

9. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

10. Podľa ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

11. Podľa § 62 ods. 2 zákona o rodine obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

12. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že v konaní bola prvoradá výška výdavkov na maloletú, ktorá zo strany sťažovateľky nebola preukázaná. Krajský súd vychádzal aj zo svojich nadobudnutých profesionálnych skúseností, že výživné na 4-ročné až 5-ročné dieťa v sume 3 000 eur je vysoko nadštandardné a často presahujúce odôvodnené potreby samotného dieťaťa. Zo spisového materiálu bolo krajskému súdu preukázané, že maloletá dcéra spotrebné výživné v priznanej výške nespotrebuje, a preto výšku výživného znížil na 300 eur. V súvislosti s tezuráciou krajský súd dodáva, že súčasné príjmy rodičov maloletej dcéry tvorbu úspor neumožňujú. Avšak nevylúčil možnosť opätovnej tvorby úspor do budúcnosti pri zmene pomerov na strane rodičov.

13. V konaní pred všeobecnými súdmi bolo preukázané, že na strane účastníkov konania došlo k zmene pomerov s najmarkantnejšou zmenou na strane otca, u ktorého došlo k rapídnejmu zníženiu príjmu z 8 000 eur mesačne na sumu 1 864,48 eur mesačne.

14. Ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľky krajský súd nepoužil žiadnu takú argumentáciu, ktorá by bola v kolízii so štandardmi rozhodovania súdov v rodinnoprávnych veciach. Súdny pri poklese príjmu bežne znižujú výživné. Negatívom, a to ústavnoprávneho rozmeru, však zostalo nevyrovnanie sa s návrhom na preverenie príjmu priamo od zamestnávateľa otca a tiež s dôležitým komponentom rodinného práva, ktorý zapadá do sťažnostnej argumentácie sťažovateľky týkajúcej sa namietania porušenia vyšetrovacieho princípu, a to takej intenzity, že sa zasiahlo do samotnej podstaty práv sťažovateľky garantovaných čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. Podstatou rovnakej životnej úrovne sa rozumie stav, že na všetkých členov rodiny sa pozerá rovnako a ich postavenie v rámci užívania rodinných zdrojov má byť buď rovnaké alebo obdobné (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 650/15).

16. Momentom zmeny príjmu rodiča sa jeho životná úroveň mení postupne a nie „zo dňa na deň“. Životná úroveň rodiča nemusí časovo striktne kopírovať zmeny jeho príjmov. Rozhodovanie o výživnom preto ani nemá sledovať aritmetické prepočty príjmov na výšku výživného bez zohľadnenia aj pomerov rodičov. Zníženie príjmu na strane otca určite bolo dôvodom na zníženie výživného, no okolnosti prípadu nijako nenasvedčujú, že by na strane otca došlo aj k takej zásadnej zmene životnej úrovne, ktorá by opodstatňovala až desaťnásobné zníženie výživného. Ústavnému súdu neunikla ani skutočnosť, ktorú uvádza sťažovateľka vo svojom ďalšom podaní, že „otec maloletej stále lieta“.

17. Krajský súd v napadnutom uznesení podcenil indície sťažovateľky, ktorá žiadala predložiť listiny priamo od zamestnávateľa otca. Sťažovateľka žila v spoločnej domácnosti s otcom maloletej aj v Spojených arabských emirátoch, a tým nadobudla vedomosť o správaní otca, ako aj o jeho životnej úrovni či ekonomickej situácii. Majetkové pomery rodičov je nutné zohľadňovať a posudzovať nielen podľa vykázaného príjmu, ale podľa celkovej hodnoty nadobudnutého majetku (hnutelných vecí, nehnuteľností, pohľadávok, úspor a pod.), ktorého prejavom môže byť napríklad aj nákladný spôsob života, ktorý môže upozorniť na ďalšie nedoložené príjmy (Svoboda, J., Ficová, S. Zákon o rodine: Komentár, judikatúra, súvisiace predpisy a vzory rodinnoprávnych podaní. Bratislava : Eurounion, 2005, s. 164).

18. V základnom konaní nevypočuté dôkazné návrhy sťažovateľky dosahujú v súdnej veci ústavno-právny význam (vo väzbe na namietané porušenie základných práv procesnej povahy). Krajský súd sa nijako nevyrovnal s relevantnou normou § 62 ods. 2 (i.f.) o práve maloletej participovať na životnej úrovni otca žijúceho v Dubaji a rovnako sa presvedčivým spôsobom nevyrovnal ani s jej tvrdením o falzifikovaných potvrdeniach o príjme otca. Krajský súd tak porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

19. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

20. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 177 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 eur spolu s 20 % DPH a jeden úkon vykonaný v roku 2021 (replika) 181,17 eur a režijný paušál 10,87 eur spolu s 20 % DPH. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 680,72 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júla 2021

Robert Šorl
predseda senátu